

МОНГОЛ УЛС
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

2019 он 03 дугаар
сарын 14-ны өдөр

Дугаар ХТ/1626

Улаанбаатар-12
Утас: 260817
Факс: 976-11-310011

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ГИШҮҮН Н.АМАРЗАЯА ТАНАА

Асуулгын хариу хүргүүлэх тухай

Усны талаар баримталж буй бодлого болон цаашид хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар Монгол Улсын Ерөнхий сайдад хандаж тавьсан асуулгын хариуг Танд хүргүүлж байна.

Хүлээн авч танилцана уу.

Хавсралт: 7. хуудастай

Монгол Улсын сайд,
Засгийн газрын Хэрэг
эрхлэх газрын дарга

Л.ОЮУН-ЭРДЭНЭ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН Н.АМАРЗАЯАГААС МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙДАД ХАНДАЖ ТАВЬСАН АСУУЛГЫН ХАРИУ

Асуулга 1. Усны талаарх урт, дунд, богино хугацаанд ямар бодлого, арга хэмжээ авахаар төлөвлөсөн мөн ямар ажлууд хийгдэж байгаа талаар

Хариулт. Манай улс усны талаар “Ус” үндэсний хөтөлбөр (УИХ-ын 2010 оны 24 дүгээр тогтоол), “Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал” (УИХ-ын 2010 оны 48 дугаар тогтоол), “Төрөөс экологийн талаар баримтлах бодлого” (УИХ-ын 1997 оны 106 дугаар тогтоол), “Ногоон хөгжлийн бодлого” (УИХ-ын 2014 оны 43 дугаар тогтоол), “Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030” (УИХ-ын 2016 оны 19 дүгээр тогтоол), “Монгол Улсын усны нөөцийн нэгдсэн менежментийн төлөвлөгөө” (Засгийн газрын 2013 оны 389 дүгээр тогтоол) зэрэг бодлогын баримт бичгүүдийг батлан, хэрэгжүүлж байна.

Эдгээр бодлогын баримт бичгүүдэд гадаргын усыг хуримтлуулах, урсцын тохируулга хийх, шилжүүлэн ашиглах талаар тодорхой заалтууд тусгагдсан байдаг. Тухайлбал, “Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал”-ын 3.5.1.7-д “Гадаргын усны ашиглалтыг сайжруулах үүднээс томоохон гол, мөрөнд урсцын тохируулга хийж, бороо, цас, мөсний усыг хуримтлуулж нөөцлөх усан санг ууршилт багатай, эрчим хүчний нөөц ихтэй бүс нутагт байгуулж, говь, тал хээрийн ууршилт ихтэй бүсэд усыг нөөцлөх, дамжуулах далд систем барьж байгуулна”, “Ус” үндэсний хөтөлбөрийн 3.3.2-т “Орхон, Сэлэнгэ, Хэрлэн, Туул, Ховд, Булган, Халх, Онон, Эг, Хархираа, Түргэн, Шишхэд, Ерөө, Хараа, Тамир, Богдын голууд дээр урсцын тохируулга хийх, усан сан байгуулах, шилжүүлэн ашиглах боломжийн талаар судалгааг хийж, боломжтой газруудад зураг төсөл зохиох, барьж байгуулах ажлуудыг эхлүүлэх” гэж тус тус заасан.

Мөн “Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030”-д:

“2.1.4.Эрдэс баялгийн салбар”: Зорилт 2. “Ил тод, хариуцлагатай олборлох үйлдвэрлэлийг төлөвшүүлж, уул уурхайн салбарын өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлнэ”. II үе шат (2021-2025): Усан хангамжийн найдвартай эх үүсвэрийн төслүүдийг хэрэгжүүлж, уул уурхайн томоохон төслүүдийн үйлдвэрлэлийн бүрэн хүчин чадлыг эзэмших, III үе шат (2026-2030): Уул уурхайн томоохон төслүүдийн шинэ бүтээн байгуулалтыг эхлүүлж, дэд бүтцийг хөгжүүлэх,

“2.1.5. Дэд бүтцийн салбар”: Зорилт 2. “Нийт эрчим хүчинд сэргээгдэх эрчим хүчний эзлэх хувийг нэмэгдүүлж, эрчим хүчний шинэ эх үүсвэрийг ашиглах бэлтгэлийг хангана”. Нийт эрчим хүчинд сэргээгдэх эрчим хүчний эзлэх хувийг II үе шат буюу 2021-2025 онд 25%-д хүргэх, III үе шат буюу 2026-2030 онд 30%-д хүргэхээр заасан.

Усны нөөцийн талаар төрөөс баримталж буй бодлого нь байгалийн зүй тогтолцоонд үндэслэн усны нөөцийг сав газраар нь хамгаалах, зохистой ашиглах, нөхөн сэргээхэд оршиж байна. Энэхүү бодлогыг Усны тухай хуулийн зорилт болгон дэвшүүлсэн. Монгол орны газар нутгийг усны 29 сав газарт хуваасан бөгөөд сав газрын менежментийг орон нутагт Сав газрын 21 захиргаа хэрэгжүүлж байна. Сав газрын

захиргаадын дэргэд сав газрын усны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулах, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаанд дүгнэлт, зөвлөмж өгөх, хяналт тавих, усны асуудалд олон талын оролцоог хангах үүрэг бүхий орон тооны бус усны сав газрын талуудын оролцооны 24 зөвлөлийг байгуулан ажиллаж байна.

Устай холбогдох бодлогын баримт бичгүүдэд үерийн усыг хуримтлуулан усны нөөцийг нэмэгдүүлэн, урсцын тохируулга хийх, усан сан байгуулах, улмаар гадаргын усны хүрэлцээгүй бүс нутгуудад шилжүүлэн ашиглахаар заасан байдаг ч хөрш 2 орны байр суурь, санхүүгийн асуудлаас шалтгаалан хэрэгжилт туйлын удаашралтай байна.

Асуулга 2. Гүний усыг ашиглаж буй усны хэрэглээ, түүнд тавьж буй хяналт, түүний баталгаатай байдлыг тодруулна уу. Өөөрөөр хэлбэл, ямар уурхай, хаанахын хэдий хэрийн хэмжээтэй усыг хэдэн жил ашигласан, цаашид хэдэн жил ашиглах, цаана нь хичнээн хэмжээний усны нөөц үлдэж байгаа, үүнийг хэрхэн баталгаажуулж, хяналт тавьж байгаа талаар

Хариулт. Усны нөөц: Монгол оронд жилд дунджаар 564.8 км^3 усны нөөц хуримтлагдан бий болдог. Үүнээс гадаргын усны дийлэнх хэсэг нь нуур 500 км^3 , мөстөл мөсөн голуудад 19.4 км^3 , гол мөрний усны нөөц 34.6 км^3 , газрын доорх усны нөхөн сэлбэгдэх нөөцийн хэмжээ 10.8 км^3 юм. Гадаргын болон газрын доорх усны нөөцийн 70 орчим хувь нь Алтай, Хангай, Хэнтийн нуруу, Хөвсгөлийн уулс, Их Хянганы нуруу зэрэг уул нуруудын өндөрлөг хэсэгт нийт нутаг дэвсгэрийн 30 орчим хувийг эзлэх талбайд бүрэлдэн бий болдог. Гадаргын усны нөөцийн ихэнх хэсэг нь хөрш орнуудад цутгадаг.

Усны нөөцийн ашиглалт: Манай орны усны хэрэглээ-ашиглалт ойролцоогоор жилдээ 500 сая.м^3 орчим байна. Усны хэрэглээ-ашиглалт хүн ам, эдийн засгийн өсөлтөөс хамаарч улам бүр нэмэгдэх хандлагатай байдаг бөгөөд хүн ам, нийгэм-эдийн засгийн салбаруудын усны хэрэглээ-ашиглалтын 80 гаруй хувийг газрын доорх усаар, 20 хүрэхгүй хувийг гадаргын усаар хангаж байна.

Дэлхийн хэмжээнд нэг хүний хоногт хэрэглэх усны хэмжээ 100-105 л байдаг бол манай улсын орон сууцанд амьдардаг нэг хүний хоногийн усны дундаж хэрэглээ дэлхийн хөгжингүй орны нэг хүний хоногийн хэрэглээнээс даруй 2 дахин их (230-280 л) байгаа бол гэр хорооллын хэрэглэгчид дэлхийн дундаж түвшинээс 5-10 дахин бага (6-8 л) ус хэрэглэж байна.

Усны хэрэглээг тооцохдоо ашиглах боломжтой нөөцийг тогтоож, батлагдсан нөөцийн хэмжээнд ашиглуулах бодлого хэрэгжүүлж байна. Ус ашиглалтыг хянахдаа усны тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.4 дэх хэсэгт заасны дагуу ус ашиглуулах дүгнэлт гаргаж байна. Ус ашиглуулах дүгнэлтийг гаргахдаа усны батлагдсан нөөцөд тулгуурлан усны ашиглах боломжит нөөцийн дүгнэлтийг гаргаж, ус ашиглалтыг харьцуулж, усны эргүүлэн ашиглалтыг 80%-90%-д хүргэх зорилт тавьж ажилладаг. Иймээс газрын доорх усны нөөцийг хэмнэж, ашигласан усыг эргүүлэн ашигласнаар ялангуяа говийн бүс дэх газрын доорх усны нөөцийг уул уурхай, үйлдвэрлэлд хэмнэлттэй ашиглах гэсэн шаардлагыг бүх аж ахуйн нэгжүүдэд тавьдаг.

Уул уурхайн салбарт 2018 онд $356.7 \text{ сая.м}^3/\text{жил}$ ус ашигласан ба үүний 266.7 сая.м^3 буюу 74.5 хувийг дахин ашиглаж, нөхөн сэлбэлтээр 90 сая.м^3 ус авч, ус,

рашааны нөөц ашигласны төлбөр ногдуулсан байна. Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөрийн орлого 2018 онд 46.7 тэрбум төгрөг байсан ба үүний 42.9 тэрбум төгрөг нь ус хэрэглээний 17 хувийг эзэлж байгаа уул уурхайн салбарт ашигласан усны төлбөрөөс орсон байна. Уул уурхайн салбар хэдийгээр нийт ус хэрэглээний 20 хүрэхгүй хувийг эзэлдэг ч усны хэрэглээ нь жил бүр өсөн нэмэгдэж байна. Уул уурхайн салбарын ус ашиглагчдад төлбөр ногдуулсан усны хэмжээ 2011 онтой харьцуулахад 2018 онд 2.5 дахин нэмэгдсэн байна.

Ус ашиглуулах дүгнэлт гаргуулсан аж ахуйн нэгжүүдийн усны хэрэглээг салбар болон үйл ажиллагааны чиглэлээр ангилж үзвэл, уул уурхайн салбар 45.7 хувь, хүн амын унд, ахуй 27.7 хувь, эрчим хүчний салбарт 17 хувийг тус тус эзэлж байна.

Газрын доорх усны нөөцөд тулгуурлан үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгж, компаниудын ус ашиглалт, усны хэрэглээ, нөөцийн талаарх мэдээллийг зарим салбарыг төлөөлүүлэн хүснэгтээр үзүүлэв. (Хүснэгт 1)

Усны нөөцийн хамгаалалт: 2018 оны байдлаар газрын доорх усны хяналт шинжилгээний 34 автомат багаж, 191 хагас автомат багажийг газрын доорх усны хяналт шинжилгээний нийт 225 цооногт суурилуулан нэгдсэн сүлжээнд холбоод байна. Энэхүү ажлын үр дүнд тухайн ордын усны түвшин, температур, агаарын даралт, ашиглалтын мэдээллүүдийг тогтмол хянах боломжийг бүрдүүлсэн. Хот, суурин газрын ус хангамжийн эх үүсвэрийн газрын доорх усны хяналт шинжилгээний сүлжээнд 2017-2018 онд Улаанбаатар хотын ус хангамжийн 5 эх үүсвэр, Туул голын сав газрын хяналт шинжилгээний 50 цооног, Архангай, Баян-Өлгий, Булган, Өвөрхангай, Ховд, Увс, Хөвсгөл, Завхан, Орхон, Сэлэнгэ, Дархан-Уул аймгийн төвийн ус хангамжийн эх үүсвэрийн нийт 30 цооногийг тоноглож, нэгдсэн сүлжээнд холбосон. Ингэснээр Улаанбаатар хотын Дээд, Төв, Гачуурт, Үйлдвэр, Мах, Нисэх, Яармагийн эх үүсвэрүүдийн 7 цооног, Туул голын сав газрын газрын доорх усны 64 цооног, 11 аймгийн төвийн хүн амын ус хангамжийн эх үүсвэрүүдийг газрын доорх усны хяналт шинжилгээний нэгдсэн сүлжээнд холбон байнгын ажиллагаатай болгосон.

Хяналт шинжилгээний цооногуудад суурилуулсан багажны тоо
(2018 оны байдлаар)

Сав газрын нэр	Бүрэн автомат	Хагас автомат
Умард говийн гүвээт Халхын дундад талын сав газар	9	27
Галба-Өөш –Долоодын сав газар	6	49
Алтайн өвөр говийн сав газар	4	24
Хяргас нуур-Завхан голын сав газар	2	3
Туул голын сав газарт /Улаанбаатар хотын ус хангамжийн Дээд, Төв, Гачууртын эх үүсвэрүүдэд/	7	62
Хэрлэн голын сав газар /Дорнод, Хэнтий, Сүхбаатар аймгийн төвийн ус хангамжийн эх үүсвэрт/	3	2
Хар нуур Ховд голын сав газар	-	5
Сэлэнгэ голын сав газар	-	2
Онги Таац голын сав газар	-	3

Увс нуур Тэсийн голын сав газар	-	1
Орхон Чулуут голын сав газар	-	3
Хараа-Ерөө голын сав газар	1	2
Хөвсгөл нуур-Эгийн голын сав газар	-	3
Бөөнцагаан орог нуурын сав газар	-	2
Буйр нуур Мэнэнгийн сав газар	1	2
Дэлгэрмөрөн шишхэд голын сав газар	1	3
Идэр голын сав газар	-	1
БҮГД	34	191
	225	

Жич: Говийн 3 сав газрын хяналт шинжилгээний цооног, суурилуулсан багажны тоо, хэмжилтийн мэдээллүүдийг холбогдох сав газрын захиргаадаас авсан.

Хяналт-шинжилгээний мэдээллийг www.groundwater.mn интернет сайтад байршуулснаар зурган болон тоон хэлбэрээр татан авах боломжтой юм. Газрын доорх усны хяналт шинжилгээний сүлжээг байнгын ажиллагаатай болгосноор тухайн ордын усны түвшин, температур, агаарын даралтыг тогтмол хянах боломж бүрдэж, ус ашиглагч усны түвшинг зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс хэтрүүлэн ашигласан эсэхэд хяналт тавин ажиллаж байна. Усны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.2.3 дахь заалтын дагуу аж ахуйн нэгж, компаниуд өөрсдийн хөрөнгөөр усны эх үүсвэрт газрын доорх усны хяналт шинжилгээний багаж, тоног төхөөрмж суурилуулан улирал тутам мэдээллээ ирүүлдэг. Тухайлбал Оюу толгой ХК, Цайрт минериал ХХК, Энержи ресурс ХХК, Баян-айраг ХХК, Петрочайна Дачин тамсаг ХХК-ийн бүтээгдэхүүн хуваах гэрээт газрын тосны XIX, XXI дүгээр талбайнууд, Таван толгой ХК зэрэг стратегийн ордуудын усны эх үүсвэрүүдэд хяналт шинжилгээний цооногуудыг бэлтгэн, бүрэн ба хагас автомат багаж суурилуулан усны хяналт шинжилгээний сүлжээнд холбон хяналт тавин ажиллаж байна.

Асуулга 3. Уул уурхайн салбарт ашиглагдаж буй усны төлбөр дэлхийн жишигтэй нийцэж байгаа талаар

Хариулт. Дэлхийн улс орнуудын байгалийн тогтоц, уур амьсгалын нөхцөл байдал өөр өөр байна. Түүнийгээ дагаад усны нөөц харилцан адилгүй. Усны нөөц элбэгтэй орнуудад уул уурхайд ашиглах усны төлбөр бага байхад усны нөөц хомс орнуудад харьцангуй үнэтэй байх явдал бий. Манай улсын хувьд нийт ашигласан усны 17%-ийг уул уурхайн ус ашиглалт эзэлдэг. 2018 онд ус ашигласны төлбөрийн орлого 46.7 байсан бол 42.9 тэрбум төгрөг нь уул уурхайн салбараас орж ирсэн байна.

Асуулга 4. Гадаргын ус, саарал усыг ашиглах, дэвшилтэт техник, технологийн талаарх бодлого, түүний хэрэгжилт, уул уурхайн салбарт ашиглаж буй байдал, авч буй арга хэмжээний талаар

Хариулт. Гадаргын усыг ашиглах, эргүүлэн ашиглах хууль эрх зүйн баримт бичгийг 2011-2013 онуудад "Усны экологи, эдийн засгийн үнэлгээг шинэчлэн батлах тухай" Монгол Улсын Засгийн газрын 2011 оны 302 дугаар тогтоол, "Усны нөөц, ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээг тогтоох, хөнгөлөх тухай" Монгол Улсын Засгийн газрын 2013 оны 326 дугаар тогтоол, "Тогтоолын хавсралтад өөрчлөлт оруулах" тухай

/ашиглалтын зориулалтыг тооцох итгэлцүүр / Монгол Улсын Засгийн газрын 327 дугаар тогтоолыг тус тус баталсан.

Салбарын нэр	1 м ³ усны үнэ (Төгрөг)	
	Гадаргын ус	Газрын доорх ус
Эрчим хүч	41	61
Үйлдвэр үйлчилгээ	54	85
Уул уурхайн салбар		
Ашигт малтмал олборлох, баяжуулах	158	889
Зэсийн баяжмал, хайлуур жонш баяжуулах	158	813
Дотоодын хэрэгцээнд нийлүүлж буй нүүрсний олборлолтын шавхан зайлуулалт	54	159
Эрэл, хайгуулын өрөмдлөг хийх	142	924

Энэхүү тогтоолоор гадаргын усыг ашиглалтыг нэмэгдүүлэх, гадаргын усыг үйлдвэр техник технологид ашиглах болон эргүүлэн ашиглах нөхцөлийг төлбөрийн механизмтай уялдуулан бүрдүүлж өгсөн. Жишээ нь: Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулийн дагуу ашигт малтмал олборлох, баяжуулах үйлдвэр эрхэлдэг тухайн аж ахуйн нэгж үйлдвэрийн усны хэрэгцээндээ гадаргын усыг ашиглавал 1 м³ усны үнэнд 158 төгрөг харин газрын доорх ус ашиглавал 889 төгрөг төлөх төлбөрийн зохицуулалттай байдаг.

Саарал усыг ашиглах, усны дэвшилтэт техник, технологийн талаарх бодлогын хүрээнд Улсын Их Хурлаас 2012 онд Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуулийг баталсан.

Мөн 2018 онд Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн үзэл баримтлалыг УИХ-ын 2018 оны 04 дүгээр сарын 13-ны өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцэн дэмжсэн бөгөөд УИХ-ын 2018 оны 6 дугаар сарын 29-ний өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар анхны хэлэлцүүлгийг хийгээд байна. Уг хуулийн төсөл батлагдсанаар үйлдвэр үйлчилгээнээс гарсан усыг /саарал/ дахин ашиглах эрх зүйн орчин сайжрах юм.

Хүснэгт 1. Аж ахуйн нэгж, компаниудын ус ашиглалт, усны хэрэглээ, нөөцийн талаарх мэдээлэл

№	Аж ахуйн нэгжийн нэрс	Байршил	Усны эх үүсвэр	Нийт ашиглах усны хэмжээ м3/хон	Эргэлтээр ашиглах усны хэмжээ, м3/хон	Нөхөн сэлбэл тээр авах усны хэмжээ, м3/хон	Батлагдсан усны нөөц, м3/хон	Батлагдсан усны нөөцийн ашиглалтын хугацаа, жил	Батлагдсан нөөцийн ашиглалт, %	Тээврийн хэрэгсэл, хяналт шинжилгээнд байдал
1	"Ухаа худаг" Энержи ресурс ХХК	Өмнөговь Цогтцэций сум	ГДУ Наймантын эх үүсвэр	212,597.9	202,464.0	10,110.8	22,464.0	25 жил 2010 онд батлуулсан.	45%	2 хагас автомат багаж суурилуулж, сүлжээнд холбосон.
2	Оюу толгой ХК	Өмнөговь аймаг Ханбогд сум	ГДУ Гүний хоолой	311,303.1	272,991.6	38,311.5	79,315.0	20 жил 2014 онд батлуулсан.	49-50%	2 бүрэн автомат, шууд дам жуулалт хийдэг багаж суурилуулж, сүлжээнд холбосон.
3	Эрдэнэт үйлдвэр ХХК	Орхон аймаг. Баян-Өндөр сум	ГДУ Ахай гүний хошуу	63,493.2	50,560.5	12,937.2	247,795.2	25 жил 2018 онд батлуулсан.	6%	2 бүрэн автомат шууд дамжуулалт хийдэг багажтай, сүлжээнд холбогдсон.
4	Эрдэнэс таван толгой ХК	Өмнөговь аймаг.Цогтцэций сум	ГДУ, ШУ	694.4	-	694.4	Шүүрлийн ус 8 худгаар	-	-	1 хагас автомат багаж суурилуулж сүлжээнд холбосон:

5	Баян айраг эксплорейшн ХХК	Завхан аймаг Дөрвөлжин сум	ГДУ Тайхын хоолой	1,046.0	--	982.4	1,080.0	10 жил 2015 онд батлуулсан.	96%	2 бүрэн автомат шууд дамжуулалт хийдэг багажтай, сүлжээнд холбогдсон. 1 бүрэн автомат шууд дамжуулалт хийдэг багаж, 2 хагас автомат багаж нийт 3 цэгийг сүлжээнд холбогдсон.
6	Цайрт минериал ХХК	Сүхбаатар аймаг Сүхбаатар сум	ГДУ Шинэ усны орд	1,617.6	1,213.2	404.4	2,000.0	25 жил 2000 онд батлагдсан	20%	
7	"Моңцемент билдинг материалс" ХХК	Дорноговь аймаг Өргөн сум	ГДУ	2,708.3	2,091.9	567.1	864.0	25 жил	65%	Холбогдоогүй
8	"ГАНБАТТУЛГА" ХХК. Алтны шороон орд	Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сум	Гадаргын ус, ШУ	4,821.1	3,641.6	1,172.9	Голын ус, шүүрлийн уснаас авдаг.	---	---	---
9	"МОН-ЛАА" ХХК Темрийн хүдрийн ордыг нойтон соронзон аргаар баяжуулах	Дорноговь аймгийн Хатанбулаг сум	ГДУ Баруун сүүжийн орд	525.2	--	482.9	1,045.44	25 жил 2017 онд батлуулсан	46%	Холбогдоогүй
10	"АДАЭ" ХХК Хайлуур жоншны хүдрийг баяжуулах	Сүхбаатар аймгийн Эрдэнэцагаан сум	ГДУ 2 хулгаар	176.5	--	152.2	2 хулгаар 432.0 м3/хон	---	40%	Холбогдоогүй

Жич: ГДУ –газрын доорх ус, ШУ- шүүрлийн ус
Холбогдох мэдээллийг "Монгол Ус" ТӨААТҮГ-аас гаргасан усны ашиглуулах дүгнэлтийг үндэслэн гаргасан болно.

-00000-

